

SCHAMINÉE <<

Revolutie

Toen Justus Freiherr von Liebig in 1860 de kunstmest uitvond, kon niemand bedenken dat deze vinding niet minder dan een agrarische revolutie zou inluiden. Aanvankelijk waren de reacties weinig enthousiast. Getuige het Algemeen Verslag van den Staat van den Landbouw uit 1859 bleef de gewone stalmest de voorkeur verdienen. Een uitzondering wordt slechts gemaakt voor de guano van H.H. Mees en Moens 'welke goed voldeed op boekweit in Neder Veluwe geteeld'. Deze gekoekte vogelmest werd met schepen vanuit Zuid-Amerika ingevoerd. Maar vanaf het eind van de negentiende eeuw worden steeds grotere hoeveelheden kunstmest gebruikt om de landbouwproductie te verhogen. Zo konden miljoenen mensen aan voldoende voedsel komen en hoefden niet langer zien te overleven in de marge van het bestaan. Wageningen, eerst als hogeschool en later als universiteit met zijn netwerk van instituten, heeft in deze ontwikkeling een voortrekkersrol vervuld en wereldfaam opgebouwd. De medaille heeft natuurlijk een keerzijde: de ongewenste verrijking met stikstof van lucht, grond en water. Mest bleek de pest voor onze natuurgebieden. In de vorm van nitraat vormt stikstof een steeds grotere bedreiging voor de kwaliteit van het drinkwater, in de vorm van ammoniak leidt het tot verzuring. Al in 1959 sprak Victor Westhoff in een artikel in *De Levende Natuur* van de 'zwarte adem'. Hoe hiermee om te gaan? Naar mijn mening moet Wageningen opnieuw de kar gaan trekken om de problemen het hoofd te bieden. Grote veranderingen zijn nodig. Laten we daarom opnieuw een revolutie ingang zetten. Niet alleen natuur en landschap maar ook gezondheid en welzijn schreeuwen om creatieve denkers en doeners. **© Joop Schaminée**